SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi
Sosyal Bilimler Dergisi
Aralık 2007, Sayı:16, ss.221-244.

Kızların Okullaşması Açısından Bazı Avrupa Birliği Topluluğu Üyesi Ülkeler ve Asya Ülkelerinin Karşılaştırılması

Doç.Dr.Feridun MERTER[•]

ÖZET

Bu makalede Bazı Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerinde ve bazı Asya ülkelerinde; Kadın Eğitimi, Kadınların Okullaşma Durumları,Kadınların Okullaşmalarını Etkileyen Faktörler,Kadınların Fakülte Tercihleri,Çalıştıkları Meslekler Türkiye ile karşılaştırılarak ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.Ayrıca kadın eğitiminin ve kadınların okullaşma oranlarının yükselmesinin toplumsal kalkınmada ve kültürel sermaye birikimindeki etkileri de araştırılmıştır.

***Anahtar kelimeler**: Kadın Eğitimi,Kadın Okullaşma Oranları,Kadınların Meslek ve Fakülte Tercihleri,Kültürel Sermaye,Toplumsal Kalkınma*

Comparasion of Some Member of EU and Asian Countries in connection with Girl' Education

ABSRACT

In this article topics such as women education,women schooling,the factors effecting "Women Schooling","Faculty Preferences Of Women and Jobs Of Women" in some EU-Countries and in some Asian Countries have been discussed elaboratelly making a comparison with the state in Turkey,additionally the effects of increasing rates of women education and women schooling in social development and cultural capital formation have been studied and researched.

***Key Words:** Women Education,Women Schooling Rates,Faculty Preferences Of Women, Jobs Preferences Of Women, Cultural Capital,Social Development*

GİRİŞ

Kadın eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların çoğunda, kadın eğitiminin erkek eğitiminden daha önemli olduğu vurgulanmaktadır.Çünkü bir kadının eğitilmesi demek aynı zamanda aile içerisinde baba da dahil diğer çocukların görgülerinin artırılması demektir.Annenin daha uzun süreli bir eğitim düzeyine sahip olması aile içerisinde hem erkek hem de kız çocuğunun daha uzun süreli bir eğitimden geçirilmesinin imkanlarını yaratır.Kadınlarına gerekli eğitim imkanlarını hazırlamayan,öğretim sürelerini kısa tutan toplumlarda kadınların yetkin ve toplumsal saygınlığı olan meslekleri elde etmesi oldukça zor olacaktır.Bunun sonucunda bu

[•] İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi.

tür toplumlarda "Kültürel Sermaye" birikiminin az olmasını sağlayacak ve aile içerisinde çocuğun olumlu şekilde sosyalleşmesini,okul öncesi bir takım bilgi ve beceriye sahip olmasını,öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeyini olumsuz şekilde etkileyecektir.Kız çocuklarının ve kadınların eğitim seviyelerinin yüksek olduğu ailelerde çocuklar okul öncesinde bir takım bilgi ve becerileri kazandıkları için okula gittiklerinde öğretmenin ilettiği mesajların kodlarını çabucak çözerler.bu tip ailelerde çocukların eğitimden yararlanma olanakları,kültürel donanımları ve okul başarıları yüksek olacaktır.Bourdieu, bu durumu "Kültürel Sermaye Birikimi" kavramı ile açıklar."Kültürel sermaye birikimi açısından zengin olan ailelere sahip çocuklar daha avantajlıdırlar.Çünkü toplumsallaşmalarını bu kültür içerisinde gerçekleştirirler."[1]

Annenin eğitim seviyesinin düşük olduğu ailelerde ve kadınların okullaşma oranlarının düşük olduğu toplumlarda kültürel sermaye oluşmadığı için,bu ailelerde ve toplumlarda çocuklar başarısızlığa uğrarlar.Statü farklılaşmasını ve üst tabakalara doğru olan sosyal hareketliliği gerçekleştiremezler,mevcut sosyal tabaka içerisinde var olan statülerini devam ettirmeye çalışırlar.

Diğer taraftan toplumsal kalkınmayı sağlamak için,yer altı ve yer üstü kaynakların etkin şekilde kullanımı sağlanmalıdır.Kaynakları kıt olan toplumların tek çıkar yolu insan kaynaklarını etkin bir şekilde kullanarak,verimliliği artırarak toplumsal kalkınmayı sağlamalarıdır."Kaynakları kıt ve ekonomik gelişimini tamamlamamış olan toplumların bu eksikliklerini gidermek için eğitim konusuna özellikle kadın eğitimine daha fazla önem vermeleri gerekmektedir."[2]

Kız çocukları için daha uzun süreli bir eğitimi uygun görmeyen ve kız çocuklarının okullaşma oranlarını yükseltemeyen toplumlarda,"Yetenek Havuzu" tek düze erkek yeteneklerinden oluşacaktır.Bu durum ise toplumsal kalkınmanın en önemli engellerinden biridir."Yetenekler toplum içerisinde cinsler arasında farklı biçimde dağılmaktadır.Erkeklerde matematiksel,mekaniksel ve yargı yetenekleri gelişmiş iken,kızlar daha çok belleğe dayalı alanlarda başarılı olmaktadırlar."[3]

BAZI AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE KADIN EĞİTİMİ (ALMANYA)

Almanya'da ortaöğretimde kız öğrencilerin oranı %50,9,Gramer Okullarında %55,9,Yüksek Öğretimde ise %51,9 dur.[4]

---

[1] Mahmut TEZCAN,*Eğitim Sosyolojisinde Çağdaş Kuramlar ve Türkiye*,Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları,Yayın No:170, Ankara-1993.s.10.

[2] İbrahim GÜRAN,"Gelişmekte Olan Ülkeler ve Türkiye Açısından Kadın Eğitiminin Ekonomik ve Sosyal Boyutu Üzerine Değerlendirme"1-*4 Mart 2004 Tarihleri Arasında Düzenlenen Disiplinler Arası Kadın Sempozyumu Bildirileri***,** İstanbul, 2004.

[3] Mahmut TEZCAN,*a.g.e***,** s. 53.

[4] United Nations CEDAW (2003) "Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımın Ortadan Kaldırılması Anlaşmasının 18. Maddesi Gereğince Almanya Tarafından

Almanya'da üniversitede okuyan kız öğrenci sayısı 1995-1996 yılından itibaren erkekleri geçmeye başlamıştır.Özellikle öğrencilere yarı zamanlı çalışma olanağı yaratan ikili eğitim sistemi,kız öğrencilerin oranlarını hem ortaöğretimde hem de Yüksek Öğretimde artırmıştır.Almanya'da iş piyasası incelendiğinde kızların %30'u erkeklerin çoğunluğunu oluşturduğu mesleklerde çalışırlarken,%70'i kadınların çoğunluğu oluşturdukları mesleklerde çalışmaktadırlar.[5]

Kadınların "Bilgi Teknolojileri" alanında istihdam edilmeleri için çok sayıda proje uygulanılmaya konulmuştur.Bu projelerin uygulanması sonucunda kadınlar herhangi bir cinsiyet ayrımcılığına maruz kalmaksızın,bilgi teknolojileri konusunda bilgilendirilmişlerdir.Bilgisayar Uzmanı,Bilgi Teknolojileri Sistem Uzmanı,Bilgisayar Memuru gibi alanlarda eğitim gören kız öğrencilerin oranı 1997-2000 yılları arasında yedi kat artmıştır.[6]

Almanya'da Yüksek öğretime kayıt yaptıran kız öğrencilerin oranı 2000-2001 öğretim yılında %49'dan %53'4'e yükselmiştir.[7]

Almanya'da mesleki alanda cinsiyet eşitsizliğinin giderilmesi için, kadınlar erkeklerin yoğun olarak tercih ettikleri meslekleri seçmeleri konusunda motive edilmektedir."Bunun için kadınlara cazip kariyer imkanları sunan garantili,çağın ihtiyaçlarına uygun mesleki bölümler açılmalıdır.Bu sebeple federal hükümet teknik ve doğa bilimleri alanında kız öğrencilerin oranını artırmak için birçok projeyi uygulamaya geçirmiştir.Federal Almanya'da "Endüstriyel Bölümleri","Mühendislik Bölümleri" 1997 yılından itibaren sadece kız öğrencileri almaya başlamıştır."[8]

Almanya'da doktora yapan öğrencilerin içerisinde kızların oranı %48,8'dir.Diğer taraftan doktora adayı öğrenciler içerisinde kadınların oranı,%28'5'ten %34'3'e yükselmiştir.Yüksek öğretimde öğretim elemanı olmaya hak kazanan kadınların oranı ise,1990 yılında %10 iken 2000 yılında %18,4'e yükselmiştir.[9]

Komiteye Sunulan 05.02.2003 Tarihli Rapor" s. 28.
http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/250/50/PDF/N0325050.pdf?OpenElement Erişim Tarihi 07.11.2006.

[5] United Nations CEDAW (2003) "Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımın Ortadan Kaldırılması Anlaşmasının Maddesi Gereğince Almanya Tarafından Komiteye Sunulan 05.02.2003 Tarihli Rapor"s.28-29. *http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/. N03 / 250/50/ PDF/N0325050. pdf?OpenElement Erişim Tarihi 07.11.2006.*

[6] *a.g.e.,* s. 31.

[7] *a.g.e.,* s. 31.

[8] *a.g.e.,* s. 31.

[9] *a.g.e.,* s. 32.

Tablo-1) BAZI AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE KIZLARIN OKULLAŞMA ORANLARI[10]

Ülkeler	Ortaöğretm	Yükseköğretim	Ülkeler	Ortaöğretim	Yükseköğretim
Almanya(1)	% 55,9	%46,7	Norveç	%59,0	%59,2
Fransa(2)	%56,0	%58,2	Yunanistan	%47,6	%15,2
Macaristan(3)	%53,8	%53,2	İspanya	%31,47	%11,2
İsveç	%59,0	%59,0			

FRANSA'DA KADIN EĞİTİMİ:

Fransa'da kızların okullaşma oranları erkeklerinkine yakın gözükmektedir.Ancak kadın ve erkeklerin devam ettikleri eğitim programları konusunda önemli farklılıklar vardır.Çalışma ve İş hayatı,kariyer açısından Fransa'da kadınlar ile erkekler arasında eşitsizlik söz konusudur. [11]

Fransa'da "1997-1998 eğitim öğretim döneminde orta öğretimin birinci kademesinde %50,ikinci kademesinde %55 oranında kız öğrenci bulunmaktadır.Kız öğrencilerin Yüksek öğretimdeki okullaşma oranları %56'dır.[12]

Son zamanlarda kızların ortaöğretimde okullaşma oranları%56,7'ye kadar yükselmiştir.1998 yılında üniversitelerin lisans programlarından mezun olan her on öğrenciden altısı kız'dır.Alanlara göre yapılan incelemede kızların genellikle "Sanat" ve "Ekonomi" alanlarına ilgi gösterdikleri görülmüştür.Son zamanlarda kızların meslek tercihlerinde bir farklılaşma söz konusudur.ancak bu farklılaşma hala tutarsız ve yavaştır."[13]Fransa'da genellikle teknolojik ve profesyonel sektörlerde kadınların oranı değişkenlik göstermesine rağmen düşüktür. Kız

[10] Federal İstatistik Bürosu, http: //daccessdds. un. Org /doc /UNDOC/ GEN /N03 / 250/50/ PDF/N0325050. pdf? OpenElement Erişim Tarihi 07.11.2006 United Nations CEDAW (2003) "Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımın Ortadan Kaldırılması Anlaşmasının Maddesi Gereğince Fransa Tarafından Komiteye Sunulan 18.10.1999 Tarihli Rapor", s. 2, http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/221/04/PDF/N0022204.pdf?OpenElement
CEDAW/HUN/ Macar Hükümetinin 21.09.2003 Tarihli komiteye Sunduğu Rapor.

[11] United Nations CEDAW (2003) "Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımın Ortadan Kaldırılması Anlaşmasının Maddesi Gereğince Fransa Tarafından Komiteye Sunulan 18.10.1999 Tarihli Rapor"s.2. http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/221/04/PDF/N0022204.pdf?OpenElement.Erişim Tarihi:23.11.2006.

[12] *a.g.e.,* s. 23.

[13] *a.g.e*, s. 24.

öğrenciler "Edebiyat", "Sağlık Bilimleri", "Sosyal Bilimler"alanlarında ezici bir çoğunluğu oluşturmasına rağmen, Matematik,Mühendislik,teknoloji ve endüstriyel uzmanlık alanlarında oldukça az temsil edilmektedir.Yüksek Öğretim kademesinde kızların okullaşma oranları %56 ile erkeklerin önünde olmasına rağmen ,"Doktora" kademesinde erkeklerin açık bir üstünlüğü göze çarpmaktadır.Ancak bu alandaki fark kızların lehine olamak üzere kapanmaktadır.[14]

Fransa'da kız öğrencilerin sayısal artışı "Bakolarya Bitirme " oranlarında da kendisini göstermektedir."Bakolorya'yı tamamlayan kızların oranı 1998 yılında %80'nin üzerine çıkmıştır."[15]

Fransa'da teknik ve meslek enstitülerine devam eden öğrencilerin %38'2'sini kızlar oluşturmaktadır.Yine kızların %18,6'sı imalat sektöründe çalışırken,%53'ü hizmet sektöründe çalışmaktadır."[16]

MACARİSTAN'DA KADIN EĞİTİMİ

Macaristan'da eğitim konusunda erkekler ile kızlar arsındaki mesafe 1960'lı yıllardan itibaren sürekli kapanmış,1980 yılına gelindiğinde erkekleri geçmeye başlamışlardır. Kızlar özellikle ortaöğretim kademesinde erkekleri geride bırakmışlardır.Yüksek öğretimde erkeklerin lehine bir gelişme olmasına rağmen,kızların oranı da azımsanmayacak kadar çoktur. "1996 yılında erkeklerin %13,7'si kadınların %10,7'si yüksek öğretimden mezun olmuşlardır."[17]

Macaristan'da eğitim sisteminin tüm kademelerinde cinsiyet ayrımcılığının yaşanmaması için gerekli yasal önlemler alınmıştır. Özellikle kırsal ve kentsel bölgelerde kızlara tüm eğitim kademelerinde eşit koşullarda eğitim hizmeti verilmektedir.[18]

---

[14] United Nations CEDAW (2002) "Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımın Ortadan Kaldırılması Anlaşmasının Maddesi Gereğince Fransa Tarafından Komiteye Sunulan 26.09.2002 Tarihli Rapor", s. 42, *http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/610/76/PDF/N0261076.pdf?OpenElement*.

[15] *a.g.e.,* s., 39.

[16] United Nations CEDAW (2003) "Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımın Ortadan Kaldırılması Anlaşmasının Maddesi Gereğince Fransa Tarafından Komiteye Sunulan 18.10.1999 Tarihli Rapor", s. 24.
http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/221/04/PDF/N0022204.pdf?

[17] Ildiko HRUBOS,(2000)"Women and Science:Review Of The Situation in Hungary" *Helsinki Group On Women and Science Budapest University Of Economic Sciences and Puplic Administration.s.1.http://egee-intranet.web.cern.ch/egee-intranet/NA1/GENDER.Helsinki-Report/Women national report hungary.pdf.Erişim Tarihi:13.11.2006.*

[18] United Nations CEDAW (2000) "Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımın Ortadan Kaldırılması Anlaşmasının Maddesi Gereğince Macaristan Tarafından Komiteye Sunulan 21.09.2000 Tarihli Rapor", s. 36 *http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/664/45/PDF/N0066445.pdf?OpenElement*.

1993 yılında çıkartılan "Yüksek Öğretim" yasası ile yüksek öğretim kademesinde eğitim gören kadın ve erkek bütün öğrencilere fırsat eşitliği sunulmuş, cinsiyetlerine bakılmaksızın burslardan yaralanmaları sağlanmış, kariyer konusunda erkekler ile eşit haklara sahip kılınmıştır.[19]

Macaristan'da 1990 yılında tam zamanlı eğitim kurumlarında kadınların oranı %48,8 iken 1998 yılında bu oran %53,2'ye çıkmıştır.[20]

Macaristan'da da diğer Avrupa Birliği Ülkelerinde olduğu gibi,"Toplum İçerisinde Kadınlar İçin Belirlenen Geleneksel Rol ve Zihniyet" Yüksek öğretimde kızların alan ve meslek seçimlerini etkilemiştir."Macaristan'da kadınlar yoğun olarak "Ana Okulu Öğretmenliği", "Öğretmenlik", "Yardımcı Hekimlik Hizmetleri", "Hekimlik" alanlarını yüksek düzeyde seçerlerken, Orta düzeyde ziraat, veterinerlik, eczacılık, doğa bilimleri, iktisat, sosyal bilimler, işletme, hukuk, kamu yönetimi, güzel sanatlar alanlarını seçmişlerdir.Teknik ve Matematik alanları kızların en az oranda seçtikleri alanlardır.Diğer Avrupa Birliği Ülkelerinde İktisat,İşletme,Kamu Yönetimi,Hukuk alanlarında kız öğrenci sayısı sürekli olarak artarken,Macaristan'da bu alanlar fazla rağbet görmemektedir."Çünkü daha önceleri Sosyalist Blok içerisinde yer alan Macaristan'da bu alanlar" Devlet Sosyalizmi" ve "Kamu Bürokrasisi" açısından fazla prestijli sayılmamaktadır.Ancak 1990 yılında rejimin değişmesiyle birlikte,kadınlar kendilerine bol kazançlı kariyer kapılarını açacak olan;İktisat,İşletme,Kamu Yönetimi,Hukuk programlarını yoğun bir şekilde tercih etmeye başladılar.Ancak bunun yanında eski sosyalist rejimin etkisiyle Yüksek öğretimde Ziraat,Veterinerlik ve Teknik Fakültelere daha fazla ilgi göstermektedirler.[21]

Buradan hareketle Macaristan'da kadınların Fransa ve Almanya'nın aksine iktisat,işletme,hukuk gibi hizmet sektörlerini daha az seçtiklerini,üretim sektörleri olan ziraat,eczacılık,veterinerlik,tıp alanlarını orta düzeyde,hemşirelik,öğretmenlik gibi geleneksel rol dağılımına uygun alanları daha fazla seçtiklerini söyleyebiliriz."Macaristan'da Yüksek Öğretimde ve Bakolorya programlarında erkek öğrencileri sayıca geçmelerine rağmen,Yüksek Lisans programlarına girme konusunda erkeklere göre daha az temsil edilmektedirler."[22]

1990 yılında Yüksek Öğretimde çalışan bayan öğretim elemanlarının sayısı gün geçtikçe artmaktadır.1997 de %37,7'ye ulaşmıştır. Bunun sebebi, yüksek öğretimde kız öğrenci sayısının artması ve erkeklerin Yüksek Öğretim Öğretim Elemanı mesleklerini daha az tercih etmeleri ile açıklanabilir.[23]

---

[19] *a.g.e.,* s. *36.*
[20] Ildiko Hrubos, *a.g.m.*, s.2.
[21] Hrubos, *a.g.m.,* s. 2.
[22] Hrubos, *a.g.m.,* s. 3.
[23] Hrubos, *a.g.m.,* s. 2.

Macaristan'da çocuk sahibi olan kadınların Orta Öğretime,Yüksek Öğretime ve dengi Yetişkin Eğitim Kademelerine devam etmeleri halinde hem eğitim ücretlerinden muaf tutulmaları, hem de maddi yardım almaları sağlanmıştır.[24]

Macaristan'da Genel Orta Öğretim kademelerinde kız öğrencilerin oranlarında sürekli bir azalış söz konusudur."1991 yılında Genel Orta Öğretimde %57,4 oranında kız öğrenci var iken bu oran 1998 yılında %53,8'e düşmüştür. Bu durum, kız öğrencilerin 1995 yılından itibaren Genel Orta Öğretimden Mesleki Orta Öğretim Kurumlarına yöneldiğini gösterir."[25]

İSVEÇ'TE KADIN EĞİTİMİ:

İsveç'te 1995 tarihli,"Eğitim Yasasına" göre,"tüm çocuklar cinsiyetlerine, yaşadıkları bölgeye ve sosyo-ekonomik statülere bakılmaksızın devlet okullarından eşit şekilde yararlanma haklarına sahiptirler."[26] İsveç'te eğitimde cinsiyet eşitliğini sağlamak amacıyla,1988-1993 tarihleri arasında bir eylem planı hazırlanmıştır. Bu plana göre her öğretim kademesinde kızların okullaşma oranlarının %40'ın altına düşmemesi, meslek ve alan seçiminde kızların ve erkeklerin seçtikleri meslekler ve alanlar arasındaki farkın kapanması, kız çocuklarının ilköğretim sonrası öğretim kademelerinden ayrılmasının önüne geçilmesi hedeflenmiştir."[27] İsveç'te bugün üst orta öğretim kademesinde 19 farklı programda erkekler ile kızlar arasında cinsiyet dengesi kısmen sağlanmış durumdadır.

İsveç'te "kız öğrencilerin %89,7'si doğa bilimlerine,%84,6'sı sosyal bilimlere,%83'2si el sanatlarına,%(2'si sağlık,%79'u medya,%72'i işletme alanlarına yönelmektedirler. Teknoloji ve mühendislik alanlarını tercih eden kız öğrencilerin sayıları oldukça azdır."[28]

İsveç'te eğitim alanında cinsiyet eşitliğini sağlamak amacıyla kız öğrenciler, "geleneksel kalıplaşmış cinsiyet rollerini benimseyen zihniyet ve tutumdan" en az düzeyde etkilenerek program tercihi yapmaya teşvik

---

[24] United Nations CEDAW (2000) "Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımın Ortadan Kaldırılması Anlaşmasının Maddesi Gereğince Macaristan Tarafından Komiteye Sunulan 25.09.2000 Tarihli Rapor"s.36 *http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/664/45/PDF/N0066445.pdf?OpenElement.*

[25] *a.g.e., s. 37.*

[26] United Nations CEDAW (1996) "Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımın Ortadan Kaldırılması Anlaşmasının Maddesi Gereğince İsveç Tarafından Komiteye Sunulan 25.07.1996 Tarihli Rapor"s.42 *http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N96/312/31/PDF/N9631231.pdf?OpenElement.*

[27] *a.g.e.,* s. 43.

[28] Skolverkets Officiella Statistic 2004/ İsveç. *http:194.78.211.243/ Eurybase/Application/ Framest.asp? Country=SW&language=EN Erişim Tarihi:18.11.2006*

edilmiştir. Örneğin kız öğrencilerin geleneksel rol dağılımından dolayı seçmedikleri veya seçmek istemedikleri "Mühendislik ve Teknoloji" alanları sadece kız öğrenciler için açılmıştır. Buna karşılık erkek öğrencilerin çok az temsil edildikleri sağlık alanına erkek öğrencilerin yönlendirilmesi sağlanmıştır."[29]

İsveç'te kız öğrencilerin okul başarılarını artırmak, sayısal ve teknoloji dersleri sevdirmek amacıyla ortaöğretim kademesinde uygulanmak üzere yeni bir teknoloji programı müfredata dahil edilmiştir."[30]

Genel olarak İsveç'te yüksek öğretime kayıt yaptıran kız öğrencilerin oranının erkeklerden fazla olduğu görülmektedir. Bunun sebebi kız öğrencilerin teşvik ve motive edilmesidir."1996 yılında kız ve erkek öğrenciler arasında yüksek öğretimdeki okullaşma oranları açısından eşitliği sağlamak ve teknik programlarda kız öğrencilerin sayısını artırmak amacıyla her yıl 550 Milyon Euro tahsis edilmiştir. İsveç'te devlet tarafından lisans üstü eğitim kademesinden mezun olan kız öğrencilere,enstitü ve fakültelerde çalışan bayan öğretim elemanlarını artıran her yüksek öğretim kurumuna 30000 Euro'luk ödül verilmemektedir. [31]

İsveç'te hükümet tarafından doğa bilimleri ve teknoloji alanında eğitim veren tüm yüksek öğretim kurumlarına kayıt yaptıran kız öğrenci oranlarını artırmak,kızların en çok tercih ettikleri hemşirelik,öğretmenlik,iktisat,sağlık alanlarına erkek öğrencilerin yönlendirilmesi ve sayılarının artırılması koşulu getirilmiştir.[32]
İsveç'te kız öğrencilerin %58'i tıp,%72'si hayvan sağlığı,%56'sı odontoloji (Diş Hekimliği),%53!ü sosyal bilimler,%51'i ormancılık, ziraat, peyzaj alanlarını tercih ederlerken,%23'ü matematik,%27'si de teknoloji alanlarını tercih etmektedirler.[33]

İsveç'te 1997-1998 akademik yılında yüksek öğretim kurumlarındaki akademik personelin yaklaşık üçte birini kadınlar oluşturmaktadır.Yüksek öğretim kurumlarında kadın öğretim üyesinin sayısını artırmak amacıyla "İsveç Yüksek Adalet Divanı" liyakat eşitliği

---

[29] United Nations CEDAW (1996) "Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımın Ortadan Kaldırılması Anlaşmasının Maddesi Gereğince İsveç Tarafından Komiteye Sunulan 25.07.1996 Tarihli Rapor", s. 45. *http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N96/312/31/PDF/N9631231.pdf?OpenElement.*

[30] United Nations CEDAW (2000) "Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımın Ortadan Kaldırılması Anlaşmasının Maddesi Gereğince İsveç Tarafından Komiteye Sunulan 18.12.2000 Tarihli Rapor", s. 40, *http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/802/05/PDF/N0080205.pdf?OpenElement.*

[31] *a.g.e., s.* 41.

[32] *A..g.e.,* s.41.

[33]Högskoloverkts Nu-databas/ İsveç Yüksek Eğitim Dairesi Veri Tabanı, *http:194.78.211.243/ Eurybase/Application/ Framest.asp? Country=SW&language=EN Erişim Tarihi:18.11.2006.*

söz konusu olduğunda sayısal olarak az temsil edilen kadın adayın öğretim üyeliğine atanabileceği kararını vermiştir.İleri Mesleki Eğitim Programlarına kayıt olana kadınların oranı 2000 yılında %59'a ulaşarak erkekleri geçmiştir.[34]

NORVEÇ'TE KADIN EĞİTİMİ

Norveç'te eğitimde erkek ve kadınlar arasındaki fırsat eşitliği bir eğitim politikası hedefi olarak gösterilmektedir..Cinsiyetler arası eğitimde fırsat eşitliği çalışmaları ülkenin eğitim standartlarını yüksek tutma hedefi ile birlikte yürütülmektedir.Norveç'te 1980 yılında ortaöğretimdeki kadın oranı %43 iken bu oran 1998 yılında %52'ye çıkmıştır.Yüksek öğretimde 1980 yılında kadın oranı %10 iken 1998 yılında bu oran %22'ye çıkarılmıştır."[35]

Norveç Milli Eğitim ve Araştırma Bakanlığı 1998 yılı başında "Eğitimde Cinsiyet Eşitliği" konusunda bir eylem planı hazırlamıştır. Bu eylem planında kızların matematik, teknoloji ve fen alanlarına karşı ilgilerini artırmak, eğitim kademelerinin ve alanlarının seçiminde kadınlar için belirlenmiş geleneksel kadın rolü ve zihniyetinin etkisini azaltmak, ortaöğretimde ve yüksek öğretimde cinsiyet eşitliğini sağlamak amaçlanmasına rağmen meslek ve alan seçiminde geleneksel rol ve zihniyetin etkisi kırılamamış, istenilen başarı elde edilememiştir. Norveç'te Mesleki Ortaöğretime devam eden kız öğrenci sayıları , Genel Ortaöğretime devam eden kız öğrenci sayılarından azdır."Kız öğrencilerin %52,7'si İktisat-Yönetim,%74,6'sı Müzik-Dans-Drama,%89'u Sağlık Bilimleri,%84,7'si Tasarım,%56,4'ü Otel ve Endüstri alanlarında öğretimlerini sürdürürlerken,%2'si Yapı,%6,3'ü Teknik Yapı,%3,6'sı Elektrik,%4,9'u Mekanik,%19,9'u Ağaç İşleri,%49,7'si Medya ve İletişim,%49'u Çevre Bilimleri,%54,5'i Satış ve Hizmet alanlarında öğretim görmektedir.[36]

Norveç'te de Meslek ve Alan seçimlerinde diğer Avrupa Birliği Ülkelerinde olduğu gibi geleneksel kadın cinsiyeti rolü ve zihniyeti etkisini göstermektedir. Bu etkiyi azaltmak için "Norveç'te "Bilinçli Eğitim Tercihleri" adlı bir proje 1998-2000 yılları arasında uygulanmıştır.Projenin temel amacı,kızların fazla tercih etmediği alanları seçen kız öğrencilerin ileride kolay iş bulabilmelerini sağlamak amacıyla

---

[34] United Nations CEDAW (2000) "Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımın Ortadan Kaldırılması Anlaşmasının Maddesi Gereğince İsveç Tarafından Komiteye Sunulan 18.12.2000 Tarihli Rapor", s. 42, 43, 47. *http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/802/05/PDF/N0080205.pdf?OpenElement*.

[35] United Nations CEDAW (2002) "Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımın Ortadan Kaldırılması Anlaşmasının Maddesi Gereğince Norveç Tarafından Komiteye Sunulan 05.06.2002 Tarihli Rapor", s.26. *http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/426/55/PDF/N0242655.pdf?OpenElement*.

[36] a.*g.e.,* s. 26-27.

okul ve iş dünyası arasında etkili bir iletişimin kurulmasını sağlamaktır.1994 Norveç eğitim Reformunun temel amacı da bayan meslekleri olarak görülen mesleklerin erkekler açısından ve erkek meslekleri olarak gösterilen mesleklerin kadınlar açısından statülerini artırarak bu meslek alanlarına kız ve erkek öğrencilerin gitmelerini sağlamaktır.[37]

Norveç'te Yüksek Öğretim Kademelerinde Matematik,Bilgisayar ve Teknoloji alanlarında kız öğrencilerin sayılarını artırmak amacıyla ortaöğretim kademelerinin birinci sınıfından itibaren,matematiği kız öğrencilere sevdirmek,problem çözümlerinde kız öğrencilere yardımcı olmak,anlamadıkları konuları tekrar onlara anlatmak amacını güden projeler uygulamaya konulmuştur.

Norveç'te üniversitelere kayıt yaptıran kız öğrencilerin oranı %60 gibi yüksek bir orandadır.Kız öğrenciler daha çok,Sanat,İlköğretim Öğretmenliği,Hukuk,Sağlık Hizmetleri,Dişçilik veTıp alanlarında çoğunluğu oluştururken,Balıkçılık, Mühendislik,Teknoloji, İnşaat Mühendisliği, Matematik, İş İdaresi, alanlarında kız öğrenci sayısı hala azınlıktadır.Norveç'te Yüksek Öğretime Girişte hem cinslerinin yeterince temsil edilmediği programları seçen öğrencilere "ek puan" verilmektedir.Özellikle kolej ve üniversitelerin ziraat,denizcilik,inşaat mühendisliği ve bilgisayar programcılığı alanlarını seçen kız öğrencilere daha fazla ek puan verilmektedir.[38]

Norveç'te üniversitelerden mezun olan öğrencilerin büyük bir bölümünü kız öğrenciler oluştururken, üniversitelerde doktora ve yüksek lisans yapan kız öğrenci sayısında belirgin bir azalma görülmektedir. Yani Norveç'te lisans üstü eğitime kız öğrenciler fazla rağbet göstermemektedirler. Norveç'te üniversitelerde görev yapan bayan öğretim elemanı sayısında önemli bir artış söz konusudur.1994 -1996 yılları arasında üniversitelerde çalışan kadın öğretim üyesi %34 iken bu oran 1996-2000 yılları arasında %45'e çıkmıştır."[39]

Norveç hükümeti Yüksek Lisans ve Doktora kademelerinde kız öğrenci oranını artırmak için bursları çekici hale getirmiştir.Norveç'te evlendikleri için orta ve yüksek öğretim kademelrine devam edemeyen kadınların gerek orta öğretime gerekse yüksek öğretime devam etmelerini sağlamak amacıyla kadınların kreşlerde çocuklarına bakım ve çocuklarının dil öğretimi masraflarının yerel idareler tarafından karşılanması sağlanmıştır.Yine ilköğretim programlarına aile yaşamında kadın ve erkeklerin ortak sorumluluklarını kapsayan ünite ve dersler

---

[37] [37] United Nations CEDAW (2000) "Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımın Ortadan Kaldırılması Anlaşmasının Maddesi Gereğince Norveç Tarafından Komiteye Sunulan 29.03.2000 Tarihli Rapor"s.12-15. *http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/400/66/PDF/N0040066.pdf?OpenElement*.

[38] *a.g.e.,* s. 18-18-29.

[39] *a.g.e.,* s.29.

yerleştirilmiştir..Norveç'te cinsiyetler arasındaki farklılık okul başarılarından ziyade,öğrencilerin farklı program dallarına karşı olan tutumlarındadır.Matematik,Doğa Bilimleri,Teknoloji ve Mühendislik alanları kız öğrenciler tarafından daha az tercih edilmektedir.Norveç'te erkekler ile kızlar arasında cinsiyet eşitsizliğinbe neden olan şey eğitim süresinden ziyade,eğitim türüdür.Erkek öğrenciler genellikle doğa bilimlerini ve teknik alanları tercih ederlerken,kız öğrenciler daha çok; Ev İdaresi,Estetik,Sosyal Bilimler,Sağlık Hizmetleri ve Tıp alanlarını tercih etmektedirler.Erkekler kısa yoldan meslek sahibi olmak isterlerken,kız öğrenciler daha çok yüksek öğretime yönelmeyi tercih etmektedirler.teknik dersler ve el zenaatları daha çok erkekler tarafından rağbet görürken,sosyal refah,sağlık,ev ile ilgili branşlar kızlar tarafından daha çok rağbet görmektedir."Kız öğrencilerin en yoğun olduğu alanlar %93 oranında Sağlık ve Sosyal Bilimler,%93 oranında Ev İdaresi,%74 oranında Sanat ve El işi,%56 oranında Genel Konular,%55 oranında Satış ve pazarlama alanlarıdır.[40]

Norveç'te üst orta öğretimde yani lise'de "Doğa Bilimleri ve Teknoloji" dersleri kızlar tarafından en az seçilen dersler arasındadır. Bu alanların kız öğrenciler tarafından seçilmesini teşvik etmek amacıyla üniversite'ye girişte +2 puan kredi verilmesi kararlaştırılmıştır.

YUNANİSTAN'DA KADIN EĞİTİMİ

Yunanistan'da orta öğretimde kız öğrenci oranı %47,6 dır.Yunanistan'da liseler;"Genel Liseler" ,"Kapsamlı Çok Programlı Liseler","Teknik ve Mesleki Liseler" olmak üzere üçe ayrılmıştır.Teknik ve Mesleki liselerin yerini,Entegre Liseler,Teknik Meslek Okullarının yerini Teknik ve Mesleki Eğitim Enstitüleri almıştır.Kız öğrenciler daha çok entegre liseleri tercih ederlerken,Teknik ve Mesleki Eğitim Enstitülerini daha az oranda tercih etmektedirler.Entegre Liselere devam eden kız öğrenci sayısı %54,4 dür.[41]

BAZI ASYA ÜLKELERİNDE KADIN EĞİTİMİ

Kadın eğitimi açısından ele aldığımız zaman Asya kıtasının büyük bir çoğunluğu gelişmekte olan ülkelerden oluşmuştur. Asya kıtasındaki ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin az olmasının bir çok sosyal,kültürel ve ekonomik nedenleri vardır.Bu nedenlerden biri de kadın ve kadın eğitimine yeterince önem verilmemesidir."Asya kıtasında 889 milyon okuma-yazma bilmeyen kişi vardır.889 Milyonun 586 Milyonu

---

[40] a.*g.e.,* s.14.

[41] Yunanistan Milli Eğitim ve Din İşleri Bakanlığı,Planlama ve Araştırma Müdürlüğü,Araştırma ve İstatistik Dairesi İstatistikleri. *http:// daccessdds. un.org/ doc /UNDOC /GEN/N01 /680/80/PDF/ N0168080 pdf?OpenElement. s.,* 72-73.

kadındır.Bu sayı dünyada okuma yazma bilmeyen kadınların ¾ ‘ünü oluşturmaktadır.[42]

Asya’da eğitim açısından kırsal alanlarda yaşayan kadınlar, kentsel alanda yaşayan kadınlara göre daha az eğitim haklarından yararlanmaktadırlar. Yüksek statülü mesleklerde çalışan kadınların sayısı oldukça azdır.Kadınlar daha çok düşük ücretli işlerde çalışmaktadır .

Tablo-2) Asya’da Ortaöğretime Kayıt Yaptıran Kız Öğrenci Oranları (1985)

ÜLKELER	%5’in Altında	%5-%10	%10,1-%20	%20,1’in Üzerinde
Afganistan	%5			
Pakistan	%5			
Papua Yeni Gine	%8			
Bangladeş	%10			
Nepal	%11			
Tayland	%23			
TÜRKİYE		%31		
Çin		%32		
Endonezya		%34		
İran		%37		
Vetnam		%41		
Malezya			%53	
Singapur			%73	
Yeni Zelanda				%86
Japonya				%97
Avusturalya				%97

Tablo-3) Asya’da Yüksek Öğretime Kayıt Yaptıran Kız Öğrenci Oranları (1985)

ÜLKELER	%5’in Altında	%5-%10	%10,1-%20	%20,1’in Üzerinde
Afganistan	%0,4			
Papua Yeni Gine	%0,9			
Çin	%1			
Vietnam	%1			
Nepal	%1,9			

[42] M.E.MAKAGİENSAR,Et All (1989) Education For All BKR,90,16-5000.s.30.*http://eric.ed.gov./ERİC Web Portal/Home.Portal?-nfpb=true&-pagelabel=RecortDetails&ERİCExtsearch_Value =ED and 381403& ERİCExtsearch_Search Type_0=eric_accno&ObjectId=0900000b8015*

Bangladeş	%2			
İran	%2,6			
Pakistan	%3,1			
Endonezya	%4,2			
Hindistan		%5,2		
Malezya		%5,3		
TÜRKİYE		%6,5		
Singapur			%10,2	
Kore			%19,5	
Tayland			%19,5	
Japonya				%20,3
Avusturalya				%27,0
Yeni Zelanda				%29,0

Oranı genellikle 15-40 yaşları arasında yoğunlaşmaktadır.Bu kadınlar kırsal alanlarda ve kentlerin fakir bölgelerinde yaşamaktadırlar."Kızların okula gönderilmeme sebepleri arasında ev'de ev işlerinde annelerine yardım etmek,kardeşlerine bakmak gibi sebepler başata gelen sebepler arasındadır.Asya'da eğitimin özellikle de kadın eğitiminin en önemli sorunu kadınlara sadece eş ve anne rolünün yüklenmesidir.[43]

Yukarıdaki tablolar incelendiğinde Asya ülkelerinde Orta ve Yüksek Öğretime kayıt yaptırma oranı, ülkelerin gelişmişlik düzeyi ile doğru orantılı olduğu görülecektir.Yüksek Öğretime kayıt yaptıran kız öğrencilerin oranı genellikle Asya ülkelerinde düşüktür.[44]

1985 yılında Asya Ülkeleri içerisinde ilköğretimden mezun olan kızların oranı Japonya'da%100,Kore ve Malezya'da %97,Singapur'da %90,Türkiye'de %85,Endonezya'da %80,İran'da %70,Pakistan'da %34,Hindistan'da %38,Çin'de %66'dır.[45]

ENDONEZYA'DA KADIN EĞİTİMİ

Endonezya'da 1986-1996 yılı istatistiklerine göre nüfusun büyük kısmı kırsal alanda yaşamaktadır. Kısal alanda yaşayan kadın %73,7, kentsel alanda yaşayan kadın nüfusu %26,3 tür.[46]

Endonezya'da 10-44 yaş arasında okuma-yazma bilmeyen kadınların oranı %10,9 , 45 yaşın üzerinde ise %56,4 tür.[47]

Tablo-4) Kırsal ve Kentsel Bölgelerde Çalışan Nüfusun Cinsiyete Göre Eğitim Seviyesi[48]

---

[43] *a.g.e.,* s.31.
[44] *a.g.e.,* s.56.
[45] *a.g.e*., s. 51.
[46] Central Bureau of Statitics, "Girls and Women's Education in Indonesia (2000)" http://edres.org/eric/ED469236.htm s.18.
[47] *a.g.e.,* s. 18-19.

	Kentsel		Kırsal		Toplam	
	1986	1996	1986	1996	1986	1996
Okula Gitmeyen	6,0	2,3	15,2	9,1	13,2	6,8
İlköğretimden Ayrılan	15,3	9,5	33,2	23,0	29,3	18,4
İlköğretim	31,2	28,0	38,1	44,9	36,6	39,2
Lise'ye Kayıt Yaptıranlar	8,0	8,4	7,5	12,2	8,1	14,3
Liseden Mezun Olanlar	24,5	33,0	5,3	9,6	9,5	17,5
Yüksek Öğretim	5,1	8,8	0,7	1,2	3,3	3,8

Kızların ilköğretim sonrası eğitim görmeleri ve ortaöğretimden mezun olma konusunda kırsal alan ile, kentsel alan arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farklılık ortaöğretim kurumlarının kırsal alanlara uzak oluşundan ve aile üyelerinin eğitim konusunda kız öğrencilere karşı geliştirdikleri olumsuz tutumdan kaynaklanmaktadır. "Endonezya'da eğitim açısından kızlar ile erkekler arasındaki açığı kapatmak için önemli çalışmalar yapılmasına rağmen,ülkede halâ kadın haklarının engelleyen sosyo-kültürel değerlerin bulunması kadın eğitim sorununu devam ettirmektedir. Kırsal alanlarda kadın ve kızların aleyhinde olan kültürel gelenek ve normlar vardır. Erkekler genel işlerden ve ailenin geçiminden sorumlu olduğu için kadınlardan üstün görünmekte ve bu sebeple kızların eğitimine olumsuz bakılmaktadır. Ailenin ekonomik durumunun kötü olması da bu normu güçlendirmektedir."[49]

Endonezya'da 1989 yılında 7-12 yaş çocuklarına 6 yıllık ilköğretim zorunlu hale getirilmiş, çocuğunu okula göndermeyen ailelere para cezası verilmesi uygulaması başlatılmış ve 1994 yılında %93,5 lik bir katılım sağlanmıştır.[50]

1994 yılında eğitim süresi 9 yıla çıkmıştır. Amaç kız çocuklarının eğitim süresini uzatarak, kızların erken yaşta evlenmesini engellemektir. Orta öğretime devam eden kızların oranları; ailelerinin fakir oluşu, okulun evlere uzaklığı, ailenin kız çocuklarının okumalarına karşı olumsuz tutumları nedeniyle düşüktür.[51]

Endonezya'da ilköğretime ve orta öğretime devam edemeyen yetişkinlere A ve B olmak üzre paket programlar geliştirilmiştir. A paket programı; ilköğretime devam edemeyen kız öğrencilerinin, B paket

---

[48] *a.g.e.,* s. 19.
[49] *a.ge.,* s.1.
[50] *a.ge*., s.3.
[51] *a.ge*., s. 5.

programı; ortaöğretime devam edemeyen kız öğrencilerin informal eğitimle ortaöğretimlerini tamamlamalarını sağlamaktadır.

Endonezya'da her yıl 300000 kız öğrenci ortaöğretimi bırakırken, 700000 kız öğrenci de ortaöğretime hiç başlamamaktadır.[52]

Endonezya'da kızların seçtikleri alan ve meslekler; bilgisayar, muhasebe, otel yönetimi, aşçılık, elektronik, otomotiv, sekreterlik, güzellik uzmanlığı, tekstil ve moda alanları ve meslekleridir. Otomotiv ve elektronik alanlarını daha az oranda tercih etmektedirler. [53]

Endonezya devletinin kızların ve kadınların eğitimi için özel bir politikası yoktur. Sadece formal ve informal eğitim kurumları ve programları vardır. Kızlar ve erkekler arasındaki cinsiyet eşitsizliğini giderici farklı bir eğitim politikası yoktur. Kadın eğitimi ile ilgili fazla bir bütçe ayrılmamıştır. 6 milyar Rubiah'lık bütçenin ancak 0,03'ü sadece kadın eğitimine ayrılmıştır.[54]

HİNDİSTAN'DA KADIN EĞİTİMİ

Hindistan'da kadın eğitimine çok az önem verilmektedir. Hemen hemen tüm alanlarda kadınlar eşit haklardan mahrum bırakılmıştır. Eğitim konusunda cinsiyet ayrımcılığı oldukça yaygındır.[55]

Genel olarak bütün Asya ülkelerinde olduğu gibi Hindistan'da da kadınlara ve kızlara sadece evde sorumlulukları olan iyi bir anne ve eş rolü yüklenmiştir. Kız çocuğu bir yük olarak görülürken erkek çocuğu kıymetli bir varlık gibi görülmektedir.

Erkek çocuğunun eğitilmesi gelecekte maddi gelir getirisi yüksek meslekler için bir yatırım olarak görülürken kız çocuğuna yapılan eğitim yatırımı bir zarar gibi görülmektedir. Çünkü okula giden kız çocuğu artık evdeki rutin temizlik işlerini, küçük kardeşlere bakma sorumluluğunu, tarla işlerini yerine getirmeyecektir. Diğer taraftan kız çocuğu evlendiği zaman eşinin evine taşınacağı için kızlara yapılan eğitim yatırımı Hindistan'da aileler tarafından akılcı bulunmamaktadır.[56]

Hindistan'da okur-yazarlık kızlar lehine önemli bir gelişme olmasına rağmen okur-yazar olmayan kadınların oranına baktığımızda erkeklerden daha ileri bir seviyede bulunmaktadır.bu durum eğitim alanında cinsiyet eşitsizliğinin halâ devam ettiğini gösterir.Aradaki fark %21 dir.Hindistan'da okur-yazar erkek oranı %75,85 , kadın oranı %54,16 dır.[57]

---

[52] *a.ge.,* s. 5.
[53] *a.ge., s. 6.*
[54] *a.ge.,* s.12-13.
[55] W. Hasan, (2005) "Women's Education in India-Present Status and Future Challenges" s.1
www.topics.devolopment.org/gender/rc/filedownload.do.itemlend=257531
[56] *a.g.e.,* s.2.
[57] *a.ge.,* s.7.

Hindistan'da okula kayıtlı kız çocuklarının oranı 1986-1987 yılından bu yana halkın eğitim talebi sonucunda artmıştır. Özellikle Hindistan'ın Kerla, Himanchal Pradech, Punjap, Tamilnadu, Maharastha Hayrana eyaletlerinde kızların okullaşma oranı oldukça fazladır.[58] Bihar ve Rajasthan eyaletlerinde ise kızların okullaşma oranı düşüktür.

Hindistan'da 1960-1961 yılları arasında erkeklerin orta öğretim düzeyinde okulu bırakma oaranı %61,7 iken, kızların okulu bırakma oranı %70,9 dur.Bu oran 1997-1998 öğretim yılında erkekler için %38,23 , kızlar için %41,44 olmuştur.[59]

Tablo-5) Hindistan'da Okula Giden 6-14 Yaş Arası Kızların Oranı

EYALET	OKULA GİDEN 6-14 YAŞ ARASI KIZLARIN ORANI %
Bihar	54
Rajasthan	63
Utar Pradesh	69
Madhya Pradesh	71
Gujarat	73
Orissa	75
West Bengal	77
Kashmir	78
Karnataka	78
Haryana	86
Maharashtra	87
Tamilnadu	89
Punjab	90
Himanchal Pradech	97
Kerla	97

1991-2001 yılları arasında kızların okur-yazarlık oranı 1991 yılında kırsal alanda %30,60 iken, kentsel alanda %64 dür. 2001 yılında kırsal alanda %46,70 iken kentsel alanda %73,2 dir.[60]

Kız çocukları Hindistan'da;

1-Cinsiyete dayalı eşitsizlik
2-Sosyal ayrımcılık, ekonomi sömürü
3-Kız çocuklarının ev ve tarla işlerinde kullanılması
4-Kızların okula kayıt ettirilmemesi
5-Kızları okutmanın aileye mali yük getirmesi
6-Cinsel taciz korkusu
7-Erken evlilik ve gebelik
8-okul ile ev arasındaki mesafe uzaklığı

[58] *a.ge.,* s.9.
[59] *a.ge.,* s.9.
[60] *a.ge.,* s.12.

9-Ulaşım vasıtalarının yetersizliği

10-Ailenin kız çocukların eğitimine karşı olumsuz tutumu, gelenekler, kültürel engeller

11-Ailenin yoksulluğu

Gibi eğitim engelleri yüzünden kız çocukları yüksek öğretime ya kayıt yaptırmamakta ya da okulu terk etmektedirler.[61]

Diğer taraftan nitelikli kadın öğretmen yokluğu da Hindistan'da kızların okullaşması önündeki engeldir. Veliler, kadın öğretmen kızlarını okuttuğu takdirde okula göndermektedirler. Özellikle kırsal alanlarda anne ve babalar kız çocuklarını erkek öğretmenlere göndermekte çekimser davranmaktadırlar.[62]

Orta ve yüksek öğretime devam etmek isteyen kızlarla yurt ve benzeri barınma imkânlarının sağlanamaması, evde veya tarlada çalışan kızlar için esnek saat uygulamasının yapılamaması karma okulların varlığı, kızların sınıfta oturabilmeleri için uygun yerlerin olmayışı, erkek egemen sınıf atmosferi Hindistan'da kızların okula devam etmesini olumsuz olarak etkilemektedir.

Anne ve babaların kızlarının uzak mesafelere yürüyerek gitmelerini istememeleri, okullarda erkek personelin bulunması kızarlın okula gitmelerini engelleyen diğer faktörlerdir.

MALEZYA'DA KADIN EĞİTİMİ

Malezya'da temel eğitimde kızların okutulmasına önem verilmektedir. Erkeklerin %75,6 sı ortaokula devam ederken, kızarlın %83,26 sı ortaokula devam etmektedir.[63]

Okulu bırakan erkek öğrenci oranı kız öğrencilerden daha yüksektir. İlköğretimden alt orta öğretime geçişte erkeklerin %12,8 i, kızların %11,37 si okulu bırakmaktadırlar. Liseye yani üst öğretime geçişte erkeklerin %16,53 ü,kızların %7,48 i okulu bırakmaktadırlar. 1998 yılında alt ortaöğretimde erkeklerin oranı %50,38 , kızların oranı %49,62 dir. Üst orta öğretime devam eden erkeklerin oranı %46,36 , kızarlın oranı %53,64 dür.[64]

Malezya'da kızlar en yüksek oranda %92,82 ile ev ekonomisi alanını, %61,44 oranında muhasebe, %55,5 oranında ekonomi, %53,7 oranında ticaret alanlarını, %46,4 oranında mühendislik, %33,3 oranında tarım alanlarını tercih etmektedirler.[65]

---

[61] *a.g.e.,* s.13.
[62] *a.g.e*., s.14.
[63] Malaysia: Education For All: Progress And Achievment İn Elimination Of Gender Gaps (2001) *http://www.unescobkk.org/fileadmin/user.upload/appeal/gender/MALAYSİAeducationforall.doc*
[64] *a.g.e*., s.6,
[65] *a.g.e*., s.7,

Öğrencilerin alan seçiminde kadınların rolleri ve kadınlara karşı toplumun tutumu, cinsiyet farklılığı önemli rol oynamaktadır.

Malezya'da kadınlar sağlık ve moda alanına %72,369 oranında, gıda teknolojisi alanına %67,57, ticaret alanına %66,91 oranında ilgi duyarken, makine mühendisliği başta olmak üzere diğer mühendislik alanlarına %22,71 oranında ilgi duymaktadırlar. Yine kadınlar %66,26 oranında öğretmenlik alanlarına ilgi duymaktadırlar.[66]

Malezya'da 1997-1998 akademik yılında kızların yüksek öğretime kayıt yaptırma oranı erkeklerinkinden fazladır. Kız öğrencilerin %64,88 oranı ile hukuk, %60,79 oranında sanat ve bilim alanlarına kayıt yaptırırken, %24,3 oranında mühendislik alanlarına kayıt yaptırmaktadırlar

ÇİN'DE KADIN EĞİTİMİ

Çin'de kadınların okur-yazarlık oranları geçmişe ve gelişmekte olan ülkelere göre önemli bir gelişme kat etmekle birlikte, henüz arzu edilen düzeye ulaşmış değildir. Nüfusun çok büyük olması, Çin'in büyük bir bölümünün dağlık ve engebeli alanlardan oluşması, geniş coğrafya, geri kalmışlık ve yoksulluk gibi sorunlar hem kadınlar hem de erkekler iöin okur-yazarlık oranlarının düşük olmasına neden olmuştur.[67]

Bunun yanında Çin'de kadınların okur-yazarlık oranının asıl nedeni geleneksel düşüncedir. Diğer Asya ülkelerinde olduğu gibi Çin'de de kadınlar iyi bir anne ve iyi bir eş olarak görülmektedir.[68]

11.yüzyılda "erkekler içeride, kadınlar dışarıda konuşmaz" düşüncesi hâkimdi. Geleneksel eğitimin amacı; uysal, itaatkâr, iyi yemek yapan, dikiş diken, örgü ören, evi idare eden kadın yetiştirmekti. Tarih içerisinde bütün bu görevler kız çocuklarına aile içerisinde öğretiliyor, ayrıca kızlar için formal bir eğitim düşünülmüyordu. Kızlar en geç 20 yaşında evlendiriliyor ve eşlerine hizmet etmeye başlıyorlardı. Kadınların toplumsal statüsü güneyden kuzeye olan göçler sonucu biraz değişti. Kadınlar resim ve yazı alanında görev almaya başladılar. Fakat bu durum uzun sürmedi. Song Hanedanlığının tekrar iş başına gelmesiyle kadınlar tekrar eski durumlarına döndürüldüler.

Çin'de 1907 yılında krallığın onayı ile kolejler açıldı. 1911 yılında Xin Hai devriminden sonra kızlar bu kolejlere devam etmeye, orduya katılmaya başladılar. 1920 yılında ise üniversiteye kayıt yaptırmaya başladılar.[69]

---

[66] Department Of Tecnical Education Ministry of Education "Malaysia: Education For All" *Progress And Achievment İn Elimination Of Gender Gaps",* s. 7.

[67] S. Chakrabarti (1998) "Women and Adult Literacsy in China" Across The Himalayan Gap" s.1 *http://ignca.gov.in/ks_41036.htm*

[68] W.Y. Lee "Women's Education in Traditional and Modern China" *Women's History Rewiew,* 4/3 Hon Kong, 1995, s. 345-346.

[69] W.Y. Lee *a.g.e*., s. 347-357.

Çin'de 1907 yılında ilkokulda okuyan kız öğrenci oranı %2 iken, 1936 da bu oran %19,2 ye çıkmıştır. Orta okulda okuyan kız öğrenci oranı 1911 yılında %9,8 iken 1930 yılında bu oran %17,16 ya çıkmıştır.1922 yılında yükseköğretimdeki kız öğrenci oranı %2,5 iken 1936 da bu oran %15,2 ye çıkmıştır.[70]

Çin'de kızlar yüzyıllar boyunca ikinci sınıf vatandaş olarak görülmüştür. Kırsal alanlarda kadınların statüsü oldukça düşük ve okuma oranları da bu statü farklılığına göre azalmaktadırlar.[71]

Tablo-6) Çin'de Yaş ve Cinsiyete Göre Okur-Yazar Olmayanların Oranı (1982)[72]

Yaş	Kadın(%)	Erkek(%)
15-19	14,7	4,2
20-24	23,3	5,7
25-29	36,1	9,16
30-34	40,3	13,2
35-39	43,4	14,2
40-44	57,3	22,14
45-49	74,5	32,3
50-54	85,2	40,5
55-59	89,7	47,5
60+	95,4	60,9

Yukarıdaki tabloya göre genç nüfusta okur-yazar olmayan kadınların oranı düşmektedir. Buradan da Çin'de kadınlara verilen eğitimin son dönemlerde eskiye oranla arttığı sonucuna varabiliriz.

Çin'de kırsal bölgelerde kızların eğitimi kentteki kadar önem verilmemektedir. Kentsel alanlarda okur-yazar olmayan kadın oranı %18,4 iken bu oran kırsal alanda %24,6 ya çıkmaktadır. [73]

Çin'de kadınların okur-yazarlık oranlarını düşüren temel faktörlerini şu şekilde sıralayabiliriz:[74]

1-Toplum içerisinde kadınlar için sahip olunan ön yargılar

2-Kayınvalide ve erkek eşlerinin, okur-yazar olmasına karşı gösterdikleri direnç

3-Kadınların yerinin evi olması gerektiği inancı

---

[70] W.Y. Lee, *a.g.e.,* s. 360-361.

[71] S. Chakrabarti (1998) "Women and Adult Literacsy in China" Across The Himalayan Gap", s. 2. *http://ignca.gov.in/ks_41036.htm*

[72] S. Chakrabarti a.g.e s.3 1982 Çin Nüfus Sayımı, *Çin Sosyal Bilimler Akademisi Almanağı* 1986 s. 341-315.

[73] S. Chakrabarti, *a.g.e*, s.3; Raja Roy Singh, "Education in Asia and Pacific", *Retrospect and Prospect,* 1986
Bungkok s.92; Huang Shigi (1992) "Nonformal Education and Modernization in Ruth Hayhoe" *Education and Modernization: Tehe Chinese Experience* Oxford-1992 s.147.

[74] S. Chakrabarti *a.g.e* s. 4-5.

4-Evde temizlik, çocuk bakımı gibi sorumlulukların kadınlara yüklenmesi

5-Özellikle kırsal alanlarda kadınların ev işlerine yardımcı olacak bulaşık makinesi ve çamaşır makinesi gibi cihazlara az rastlanılması

6-Ailenin geniş aile olması ve bu ailede işlerin çok olması

7-Kırsal alanlarda kadınların çalışması

8-Batıl inançlara sahip olma sonucunda çok çocuğa sahip olunması

9-Kadınların eğitimi kampanyaları için fonların yeterli olmayışı

10-Kadınlarla erkeklerin aynı sınıflarda oturmalarının hoş karşılanmaması

JAPONYA'DA KADIN EĞİTİMİ

Japonya kadın ve kızların eğitimine uzun yıllar önce önem vermeye başlamıştır. 1872 yılından itibaren ilköğretim erek ve kadınlar için zorunlu idi. Kadınların sadece iyi bir anne olarak yetiştirilmesinden ziyade sosyal ve kültürel olarak geliştirilmesi ve "gelecek nesillerin eğitimcisi" olarak yetiştirilmesi hedeflenmiştir.[75]

1940lı yıllarda kız ve erkeklerin ilkokula kayıt oranı %100 idi. Orta öğretime kızların kayıtları ilk başta azdı ancak 1960 yılından itibaren artmaya başladı. 1969 da erkelerin oranını geçti. 1970li yıllarda erkelerin yüksek öğretime kayıt oranı %40 iken kızların %30 idi. Kızların üçte ikisi kolejlere devam etmekte idi. Kızların üniversiteye kayıt oranı 1990lı yıllarda %31,5 a ulaştı.[76]

Üniversitelerde okutulan bölümlere bakıldığında kız öğrenciler daha çok beşeri bilimler, fen bilimleri ve öğretmenlik alanlarında yoğunlaşmaktadırlar. Ayrıca sanat dalları da kızların yoğun talepte bulundukları alanlardan birisidir. Kız öğrenciler daha çok ilköğretim öğretmenliğini tercih etmektedirler.[77]

SONUÇLAR

1- Avrupa Birliği ve Asya ülkeleri içerisinde kızların okullaşma oranı; gelişmişlik düzeyi yüksek olan ülkelerde artarken, gelişmişlik düzeyi düşük olan ülkelerde yükselmektedir.

2- Daha önce sosyalist blok içerisinde yer almış olan Macaristan gibi ülkelerde kızların okullaşma oranı, gelişmişlik düzeyi açısından diğer gelişmiş Avrupa Ülkelerinin gerisinde kalmasına rağmen gelişmiş ülkelerdeki kızların okullaşma oranlarına yakındır. Yani gelişmişlik düzeyi açısından birbirine eşit olan Avrupa Birliği ülkeleri içerisinde kızların

---

[75] Y.Meguro, *Education for Women and Girls in Japan-Progress and Chalenges*, Sophia University Pres, Tokyo, 2001, s.1-2.

[76] Meguro, *a.g.e.*, s. 2.

[77] Meguro, *a.g.e.,* s. 3.

okullaşma oranı daha önceleri sosyalist blokta yer alan ülkelerde daha yüksektir.

3- Gayri Safi Hasıla Miktarı yüksek olan ülkelerde kızların hem okullaşma oranları hem de eğitim süreleri yükselirken kişi başına düşen milli geliri düşük olan ülkelerde bu oran düşmektedir.

4- Macaristan hariç diğer bütün Avrupa ülkelerinde ve Asya ülkelerinde kızların büyük bir çoğunluğu kızlar için uygun görülen mesleklerde çalışırken eskiden sosyalist blok içerisinde yer alan Macaristan'da kızların önemli bir çoğunluğu erkekler için uygun olan mesleklerde de çalışmaktadırlar.

5- Avrupa Birliği Ülkeleri ve Asya Ülkeleri içerisinde ülkelerin gelişmişlik ve zenginlik düzeyi arttıkça kızların orta ve yüksek öğretimde okullaşma oranları ile kızların eğitimde geçirdikleri süreler de artmaktadır.

6- Avrupa Birliği Ülkelerinde ve Asya Ülkelerinde kız öğrencilerin yüksek öğretim kademelerinde en fazla seçtikleri alanlar; sağlık bilimleri, sosyal bilimler, dil ve kültür, hukuk, iktisat ve sanat alanları olurken, en az seçtikleri alanlar; mühendislik, matematik, fen ve doğa bilimleri alanları olmaktadır.

7- Avrupa Birliği Ülkeleri içerisinde Fransa, Almanya, İsveç, Norveç gibi gelişmiş ülkelerde kızlar daha çok hizmet sektörlerinde çalışırlarken, Macaristan'da Üretim sektöründe de kızların yoğun bir şekilde çalıştığı saptanmıştır.

8- Batı Avrupa Ülkelerinde ve Asya Ülkelerinde kız öğrencilerin alan seçiminde kadınlar için ön görülen geleneksel cinsiyet rolü ve zihniyeti etkili olmaktadır.

9- Öğretim elemanı istihdamında İsveç'te liyakat açısından eşit olunursa temsil oranları daha az olan kadınların tercih edilebileceği mahkeme kararıyla tescil edilmiştir.

10- İnceleme konusu olan Avrupa Birliği Ülkelerinin ve Asya Ülkelerinin hemen hemen tamamında kızlar için okullaşma oranları ve eğitim süreleri erkeklerin oranlarına yaklaştırma çalışmalarında başarı sağlanırken kadınlar için ön görülen geleneksel rol ve meslek zihniyetinin ortadan kaldırılması konularında istenilen başarı sağlanamamıştır.[78]

11- Geleneksel rol ve zihniyetin dışına çıkarak kadınların az temsil edildiği alanları tercih eden kız öğrencilerin kolay iş

[78] United Nations Cedaw *5.02.2002 Tarihli Norveç Raporu,* s. 26.

bulabilmelerini sağlamak amacıyla Norveç'te üniversite-iş dünyası arasında etkili bir iş birliği sağlanmıştır.[79]

12- Norveç'te yüksek öğretime girişte kadın-erkek arasındaki cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırmak için kadınların çok az temsil edildiği ziraat, veterinerlik, denizcilik, gemicilik, inşaat mühendisliği gibi programları seçen kız öğrencilere erkeklerin çok az olarak temsil edildiği anaokulu öğretmenliği, hemşirelik gibi programları tercih eden erkek öğrencilere ek puanlar verilmektedir.[80]

13- Kızların üniversiteye girişte "alan seçiminde" ve "meslek seçiminde" kızlar için toplum tarafından belirlenen geleneksel rol beklentileri etkili olmaktadır.

14- Avrupa Birliği Ülkelerinde ve Asya Ülkelerinde her ne kadar sayısal açıdan kızların ve erkeklerin orta ve yüksek öğretim kademelerindeki okullaşma oranları birbirlerine yaklaşmasına rağmen çalışma hayatı ve kariyer açısından kadınlar ile erkekler arasında kadınların aleyhine bir eşitsizlik söz konusudur ve hala devam etmektedir.

15- Avrupa Birliği Ülkelerinde ve Asya Ülkelerinde kız öğrenciler matematik, fen ve teknoloji alanlarını erkeklere göre daha az seçmektedirler. Kızlar yoğun olarak dil ve edebiyat, sosyal bilgiler, hukuk, iktisat, okul öncesi öğretmenliği, sağlık alanlarını tercih etmektedirler. Çalışma hayatında kadınlar hizmet sektöründe, erkeler üretim sektöründe yoğunlaşmaktadırlar.

16- Diğer Avrupa Birliği Ülkelerinde kız öğrenciler iktisat, işletme, hukuk, kamu yönetimi alanlarını yoğun şekilde tercih ederlerken, Macaristan'da bu alanlar orta düzeyde rağbet görmektedirler. Bun un sebebi Macaristan'ın daha önceleri içerisinde yer aldığı sosyalist blok içerisinde devlet sosyalizmi, devler bürokrasisi açısından bu alanların fazla prestijli kariyer sağlamadığından dolayıdır.

17- İsveç'te yüksek öğretimde teknik programlara devam eden veya kayıt yaptıran kız öğrenci sayısını artırmak için bu programları ve alanları seçen kız öğrencilere devlet tarafından burs verilmektedir.

18- İsveç'te yüksek lisans kademesine kayıt yaptıran veya mezun olan kız öğrenci sayısını artıran her enstitü veya fakülteye bayan öğretim elemanı açısından en yüksek sayıya ulaşan her

---

[79] LINDA-İntake/ KUF/ The Learning Centre
http://daccessds.un.org/doc/undoc/GEN/No2/426/55/PDF/No242655.pdf?OpenEleement
Erişim Tarihi 17.11.2006, s. 27.

[80] *a.g.e* s. 29.

yüksek öğretim kurumuna 30,000 Euro luk bir ödül verilmektedir.

19- Avrupa Birliği Ülkelerinin ve Asya Ülkelerinin hemen hemen tamamında tıp, hayvan sağlığı, eczacılık, diş hekimliği, sosyal bilimler, hukuk, ormancılı ve ziraat, peyzaj, iktisat, işletme, kamu hukuku ve yönetimi gibi alanlar kız öğrenciler tarafından yüksek oranda tercih edilirlerken; matematik, doğa bilimleri ve teknoloji alanları kız öğrenciler tarafından en az oranda tercih edilmektedir. Bu durum Avrupa Birliği Ülkelerinde de kadınlar için belirlenen geleneksel cinsiyet rolünün meslek ve alan seçiminde ne kadar etkili olduğunu göstermektedir.

20- Avrupa Birliği Ülkelerinde Eğitim kademelerinde alan ve meslek seçiminde kadınlar için belirlenen geleneksel rol ve zihniyetin etkisini azaltmak veya tamamen ortadan kaldırmak amacıyla eylem planları hazırlanmış olmasına rağmen bu eylem planlarının uygulanması sonucunda istenilen başarı sağlanamamıştır.

21- Avrupa Birliği Ülkeleri içerisinde özellikle Norveç'te meslek ve alan seçimi konusunda erkek öğrenciler geleneksel ve rol zihniyetin etkisinde kalarak kız öğrencilere göre daha tutucu olmaktadırlar. Bu sebeple kız öğrencilere erkeklerin yoğun oldukları alanlarda ve mesleklerde yer açabilmek için, erkekler ile kızlar arasındaki dengeyi sağlayabilmek için erkelere yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

22- Norveç'te yüksek öğretime girişte hemcinslerinin yeterince temsil edilmediği programları, alanları ve meslekleri seçen kız ve erkek öğrencilere ek puan verilmektedir. Özellikle üniversitelerin ziraat, inşaat mühendisliği, denizcilik ve bilgisayar programları alanlarını seçen kız öğrencilere ek puanlar verilmektedir.

23- Avrupa Birliği Ülkelerinin birçoğunda üniversitelerin lisans bölümünden mezun olan öğrencilerin çoğunluğunu kız öğrenciler oluştururken, yüksek lisans ve doktora kademesinde kız öğrencilerin oranlarında belirgin bir azalma görülmektedir. Bayan öğrencilerin pek çoğu tıp ve kamu yönetimi alanında lisansüstü çalışma yaparlarken, diğer alanlarda çok az oranda lisansüstü çalışma yapmaktadırlar. Avrupa Birliği Ülkelerinin pek çoğunda özellikle doğa ve teknoloji bilimleri alanında doktora yapan kız öğrencilerin sayılarını artırmak amacıyla bursların çekiciliği ve miktarları artırılmıştır.

24- Avrupa Birliği Ülkelerinde evlendikleri ve çocuk sahibi oldukları için orta ve yüksek öğretim kademelerine devam etme imkânı bulmayan kadınların bu imkânlardan

yararlanması için kreşlerde çocuk bakımı ve dil eğitimi masrafları yerel idareler tarafından karşılanmaktadır.

25- Avrupa Birliği Ülkelerinde aile yaşamı içerisinde kadın ve erkelerin ortak sorumluluklarını kapsayan ünite ve dersler ilköğretim programlarına yerleştirilmiştir.

26- Avrupa Birliği Ülkelerinin çoğunda ve Asya ülkelerinde 40 yaşın altındaki kadınlar arasında eğitim düzeyi açısından erkelerle olan bir farklılığa rastlanmamıştır. Farklılık eğitim süresi açısında değil, eğitimin türü açısındandır. Erkek öğrenciler genellikle teknik alanları ve doğa bilimlerini tercih etmektedirler. Erkekler bir an önce meslek sahibi olmayı düşünürlerken, kız öğrenciler orta öğretim kademesiyle yetinmeyip yüksek öğretime yönelmeyi tercih etmektedirler. Teknik dersler el zanaatları daha çok erkek öğrenciler tarafından rağbet görürken sağlık, sosyal bilimler ve ev ile bağlantılı branşlar kızlar tarafından rağbet görmektedir.